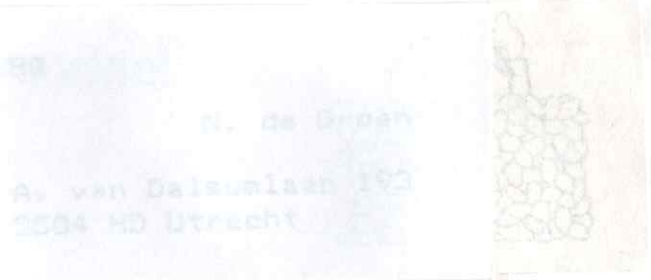

Stichting Bloeyendael

Postbus 85017
3508 AA Utrecht

Tel. 030 - 254 4166

Natuur in de stad niet veilig bij gemeente!

Het huidige college van B en W zegt belangstelling te hebben voor de ecologische waarden in de stad. In dit nummer moeten wij helaas weer komen met een aantal voorbeelden die daarmee in strijd zijn. De ambtenaren van de dienst Stadsontwikkeling hebben een vernisdun ecologisch besef, zo blijkt uit het ontwerpbestemmingsplan Rijnsweerd-Noord. Naar willekeur en zonder motivering worden dwars door het Park Bloeyendael fietspaden aangelegd. De definitie van een groenbestemming is er a.h.w. dezelfde als voor het Wilhelminapark (groen = groen).

In het kader van het HOV-tracé hebben ambtenaren van het zgn. HOV-bureau zelfs voorgesteld zwaar vrachtverkeer af te wikkelen dwars door het park (over de witte fietsbrug). Het College van B en W heeft op 15 oktober een besluit genomen over het HOV-tracé en daarbij een iets ruimere bocht gemaakt om de provincievijver. Uit een planschets van het HOV-bureau van 22 oktober jl. blijkt echter dat de zgn. "tankwal" (= de wal die de Waterlinieweg van Park Bloeyendael scheidt) voor ongeveer 1/3 deel moet worden afgegraven om naast de autoweg, de busbanen en het fietspad (4 meter breed) nog een voetpad (2 m. breed) te propen. In de zuidwesthoek van het park sneuvelen zeker 100 bomen. In het weekend van 3/4 november is door goed geïnformeerde actievoerders het HOV-tracé uitgetekend langs de Waterlinieweg en de Pythagoraslaan. Loopt u er eens langs. Dit alles zonder enig overleg: bij ons, over ons en zonder ons.

Inmiddels zijn bij inspraak over de HOV-busbak in de raadscommissie van 13 november op aandrang van mw. van Rooij (D66) en de heren Giesberts (Groen Links) en Haitsma (CDA) door wethouder v.d. Steenhoven enkele toezeggingen gedaan. De heer Woldberg (Pv.d.A) had geen bezwaren tegen dit tracé-gedeelte.

INFORMATIEBULLETIN 1996/NR. 3

NOVEMBER/DECEMBER

Verbouwing blokhut in volle gang

In het hart van het park staat al ruim 20 jaar de werkkeet van de dienst Stadsbeheer, die in onbruik was geraakt doordat tegenwoordig veel werk machinaal wordt gedaan en ook wordt uitbesteed. In deze blokhut is een imkerij gevestigd. Ook is dit het verzamelpunt van de 20-25 vrijwilligers die zo'n acht zaterdagen per jaar in het park de natuur op peil helpen houden. Verder is dit het verzamelpunt voor excursies e.d. in het park. In overleg tussen de dienst Stadsbeheer, de imkerij en onze stichting is afgesproken dat de imkerij en onze stichting de blokhut "in bruikleen" krijgen voor de genoemde doelen.

Ook is in overleg met de dienst Stadsbeheer door ons een beperkt verbouwplan ontwikkeld om de werkkeet meer geschikt te maken voor de beoogde doelen. Door Folkers & van Buiten Architecten uit de Mauritsstraat in Utrecht is binnen onze bescheiden begroting een heel leuk verbouw- en groot onderhoudsplan ontwikkeld. Qua voorzieningen zitten we nog niet op het niveau van de ARBO-wetgeving, maar dat hoeft ook niet gezien het beperkte gebruik. Een goed toilet, een hygiënisch verantwoord aanrecht is toch wel het minste wat wij vrijwilligers en bezoekers moeten kunnen bieden.

Wij hebben de steun van de dienst Stadsbeheer bij de realisatie van dit sobere verbouwingsplan zeer gewaardeerd. Aan de westelijke zijde is een kleine uitbouw gemaakt waar voorheen bijenkasten stonden. Deze zijn meer in het park geplaatst. Er is nu ruimte om de werkers in het park bij kou en regen netjes op te vangen. Het werk wordt uitgevoerd door aannemingsbedrijf v.d. Velden uit Utrecht. De stijl van het gebouw wordt zo veel mogelijk in tact gelaten. De westelijke uit te bouwen gevel krijgt van buiten een rond aanzien, maar het dak wordt over de volle breedte doorgetrokken. Ook wordt binnen en buiten (na 20 jaar) weer eens geverfd. Daarvoor worden vrijwilligers, die zich hebben aangemeld, ingeschakeld. Als het enigszins kan hopen we de verbouwing dit jaar af te ronden, zodat bij de start van de snoeiwerkzaamheden in februari 1997 alles klaar is voor het nieuwe seizoen.

Ontwerp-bestemmingsplan schiet tekort

Op 30 augustus jl. schreven wij een indringende brief aan het College van B en W t.a.v. de wethouder voor Ruimtelijke Ordening (mw. Rijckenberg). Op maar liefst 21 punten stelden wij aanpassingen voor van het ontwerp-bestemmingsplan. Sindsdien hebben wij (tot medio november) niets meer van de gemeente vernomen. Wat is er aan de hand?

Op 21 mei 1996 was er een inspraakavond over het ontwerp-bestemmingsplan. Het plangebied betreft ruwweg Fort De Bilt-Zuid, Bloeyendael, het volkstuincomplex, provinciekantoor, AME-V/VSB en de nieuwe kantoren tussen de A28 en park Bloeyendael. De grootgrondgebruikers in het gebied (onze stichting en de volkstuinvereniging ATV Stadion, elk goed voor 7 hectare) waren niet uitgenodigd. Wel de kantoren, maar daarvan kwam niemand opdagen (Men woont buiten de stad of heeft het drukdruk). Wie er als enigen waren, waren vier bewoners van de Merkesstraat naast Fort De Bilt-zuid (Waarom leest u elders in dit nummer). Verder waren er vijf ambtenaren!

Mede op uitnodiging van de gemeente hebben we daarom het ontwerp-bestemmingsplan maar doorgevlood op ongerechtigheden. Omdat er al zoveel is gepraat en Bloeyendael en de volkstuinten gehandhaafd blijven en de kantoren er al staan, zou dit toch tot een korte reactie moeten kunnen leiden? Helaas niet! Het ontwerp-plan is zo verweven met het HOV-tracé dat dit als apart bestemmingsplan dwars door het plangebied loopt. Mede daardoor is er veel op het ontwerp-plan aan te merken. Wij noemen er enkele:

1. fietspaden gepland door het park, door de provincietuin en over de Waterlinieweg naar de Stolberglaan (Rosarium). Over een toegezegde fietsverbinding Rembrandtkade/Euclideslaan: nog steeds radiostilte na de toezegging bij inspraak vijf jaar geleden!
2. kantoorbestemming leggen op de provincietuin (weliswaar met randvoorwaarden t.a.v. de bebouwingsdichtheid, maar die zijn te wijzigen)
3. vanwege de definitie voor "groen" kunnen overal in het park

- naar geloven door het College van B en W fiets- en wandelpaden worden aangelegd (leuk voor de landschapsarchitect die het park ontworpen heeft; voor gebouwen is zo'n ontwerp van een architect zelfs wettelijk beschermd)
4. een deel van het volkstuingebied aan de Oostbroekselaan heeft een woonbestemming gekregen ondanks een recent vernieuwd langdurig huurcontract voor de volkstuinvereniging
 5. de VSB mag een ondergrondse parkeergarage bouwen onder de noordpunt van het huidige terrein. Dan weten we zeker dat de populieren die het park beschermen tegen de uitkijk in het park naar het VSB-gebouw allemaal dood gaan. Bovendien neemt het aantal werknemers in 3 jaar met 10% af, zodat die ruimte niet nodig is. Nu al kan iedereen bij AMEV/VSB met de auto naar het werk. Er is parkeerruimte over (Er zijn alleen wat files rondom Utrecht)
 6. de bewoners van de Merkesstraat worden opgesloten in hun straat doordat het HOV-tracé hun enige uitrit (via de Waterlinieweg) afsnijdt
 7. een toegezegd, opnieuw aan te leggen voetpad langs het nieuwe kantoor van Coopers & Lybrand naar het park is verdwenen
 8. de groenstrook tussen de Zilveren schaats (het water achter de Frederik Hendrikstraat) en de Waterlinieweg is in het bestemmingsplan meegenomen, maar de aanliggende bewoners weten van niets (Ook geen inspraakfolder gehad).

En zo zijn er nog wat details waar we u niet mee willen vervelen. Mag het voortaan wat zorgvuldiger, eerlijker en niet zo ivoren toren-achtig? En krijgen we nog eens antwoord, wethouder Ruimtelijke Ordening en Participatie?

Of zit alles in deze stad zo vastgebakken aan het HOV-denken dat - net als bij een planetenstelsel - iets alleen maar kan bewegen als al het andere tegelijk meebeweegt? Voor alle zekerheid hebben we de provinciale overheid ook maar even geïnformeerd alsmede enkele bevriende organisaties die bij de inspraak ook waren overgeslagen.

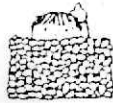
Ambtenaar "fiets" van de dienst Stadsontwikkeling

Ruim voor het maken van het ontwerp-bestemmingsplan hebben twee van onze bestuursleden in een gesprek met "ambtenaar fiets" van de dienst RO onderstreept dat natuurpark Bloeyendael gebaat is bij "rust", dus geen fietsen in het park. Dan waaiert het fietsverkeer immers het park door en fietst men overal (zie andere stadsparken). Desalniettemin is nu een fietsverbinding gepland tussen de Galileilaan en de Waterlinieweg. Dit fietspad moet over de HOV-baan (kruisende bussen met 70 km/uur) en over de autoweg naar de Stolberglaan leiden (langs de begraafplaats). Behalve dat dit een zinloze route is ("van niets naar nergens") is het ook een sociaal onveilige route (achter iedere struik kan een onverlaat schuilgaan). Omdat er een stedelijke Fietsnota is, moeten er over de gehele stad rastergewijs fietspaden komen, zodat fietsverkeer dat er nog niet is, spontaan kan opbloeien. Helaas zijn er onvoldoende fietsers in de stad en in de regio om deze luxe benadering rendabel te maken. Zeker als de prioriteiten zo ongelukkig worden gekozen.

Ambtenaar "fiets" kon destijds de voornemens al niet motiveren. Nu is ze al weer enige maanden aan het nadenken. Wellicht kan wethouder v.d. Steenhoven ("voor milieu en fiets") haar een beetje helpen. Of overplaatsen naar de sectie "voetpaden"?

Bewoners Merkesstraat en ME-peleton opgesloten in Fort De Bilt

Tringtringtring gaat de telefoon bij de Stichting Bloeyendael. Het is voorzitter Ed De Bruijn van de Bewonersorganisatie Merkesstraat die in uiterst duidelijke bewoordingen - zoals een gepensionerd kapitein van de Marechaussee met ME-ervaring dat kan - schetst hoe bij de inspraak over het ontwerp-bestemmingsplan Rijnsweerd-Noord bleek dat de bewoners door de HOV-buslijn de

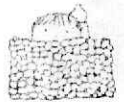
Merkesstraat niet meer kunnen verlaten (te gevaarlijk, want de bussen rijden 70 km/uur).

Van de provincie mogen de bewoners niet via de Biltsestraatweg hun straat uit. Als ze dat doen moeten ze doorrijden naar De Bilt en dan omkeren richting Berekuil om zo alsnog in de Domstad te arriveren. De Biltsestraatweg is drukdrukdruk en een uitrit linksaf voor de Merkesstraatbewoners en 160 man personeel van de Marechaussee is dan te gevaarlijk.

Fort De Bilt moet om defensieredenen bereikbaar zijn voor trucks met opleggers van 15-20 meter en voor zwaar verkeer (40 ton en meer). Ook gaat hier een ME-eenheid schuil (bekend van de voetbalwedstrijden Utrecht-Ajax, etc.). Fluks wordt de heer Oomen van het HOV-bureau geroepen. Die laat het ingenieursbureau van de dienst Stadsbeheer een mooie brug tekenen ter hoogte van de witte fietsersbrug in het hart van natuurpark Bloeyendael (Weer een paar ambtenarenuren kostentechnisch verantwoord). Deze witte fietsersbrug moet worden vervangen door een brug die geschikt is voor zwaar (auto-)verkeer tot 40 ton! (Dergelijk zwaar verkeer zou op de Oudegracht slechts één werfkelder ver komen).

Dit zware verkeer bereikt de brug via de Offerhausweg. Deze vriendelijke klinkerweg met aan weerszijden populieren van 50 jaar oud, zou echter omhoog krullen vanwege de druk van dit zware verkeer. En 15-20 meter lange trucks met oplegger kunnen niet eens de bochten nemen. Dus: onvermijdelijk sloop van de populieren ten zuiden van Fort De Bilt-Zuid en een betonfundering onder de weg die zelfs de HOV-bus niet nodig heeft. Wij hebben de raadscommissie op 26 september geïnformeerd over deze merkwaardige oplossing.

Geen wonder dat de voorbereidingskosten van het HOV-busbakgebeuren inmiddels zijn opgelopen tot meer dan f 30 miljoen (op weg naar de f 40 mln) als de ambtelijke HOV-fantasie zo ongebreideld zijn gang kan gaan. De jongens en meisjes van het HOV-bureau hebben vroeger te weinig met Dinky Toys en Duplo-blokken gespeeld. Zou er nog een oplossing komen die recht doet aan het gezonde verstand?

Baggeren in Bloeyendael

Eind oktober/begin november is het overgrote deel van de sloten en waterpartijen in het park Bloeyendael uitgebaggerd. De bagger is opgeslagen op de voormalige speelweide in het westelijk deel van het park waar een baggerdepot is aangelegd. Als de bagger goed droog is, zal het baggerdepot worden geslecht en wordt de speelweide weer in ere hersteld.

Nog belangrijker is dat dan het waterleven (kikkers, vissen, ringslangen, etc) zich weer goed kan ontplooiën. Bij het leegpompen van het oostelijk deel van het park (In nog geen dag helemaal leeg) bleek hoe ondiep het water na twintig jaar niet-baggeren was geworden. De afgelopen winter was bij snel invallende vorst het grootste deel van de grote vissen in het oostelijk deel van het park al doodgegaan door gebrek aan zuurstof onder het ijs. Door speciale reddingsacties van ons bestuurslid Theo de Ronde en enkele vrijwilligers (met name hulde voor Rinus de Ruiter) zijn circa 700 - 800 vissen van een wisse dood gered. Met een geleend bootje gingen zij "te bagger". Als de regen de baggerresten wegspoelt onder het gras en de vijver weer gevuld is met regen- en grondwater, zal komend voorjaar bijna niets meer herinneren aan deze ingrijpende baggeroperatie.

In de oostelijke vijver is naast blankvoorn nog een groot aantal bittervoorns gesignaleerd en - wat heel bijzonder is - een zeer groot aantal vetjes. De visstand in het westelijk deel was gevarieerder dan in het oostelijke deel (o.a. ook enkele grote snoeken en zeelten en veel kleine vis). De aangetroffen brasem is in de Biltse Grift uitgezet, want deze vis vertroebelt het water aanzienlijk hetgeen ten koste gaat van andere vissoorten en van het waterleven in het algemeen. De andere vissen zijn overgebracht naar de eerder uitgebaggerde vijver in het oostelijk deel en naar andere uitgebaggerde sloten. Wij denken er over om in de westelijke vijver weer nieuwe vis in de gebaggerde wateren uit te zetten om de visrijkdom weer te herstellen.

Anecdotisch is nog dat de provincie uit haar vijver naast het provinciehuis water pompte in de door de baggeraars van de ge-

meente eerder leeggepompte westelijke vijver in het park ("anders stroomt kelder van de nieuwe Statenzaal over"). We hebben nog niet gevraagd of ze hiervoor een lozingsvergunning hebben, maar de logica van dit egocentrische gedrag ontgaat ons. Tijdens het baggeren had het overvloedige water van de provincie ook tijdelijk elders afgevoerd kunnen worden.

Bijna was het baggeren nog in gevaar gekomen, doordat na het leegpompen van de vijver in het oostelijk deel van het park tussen provincie en gemeente een discussie ontstond over de toegestane baggertechniek. Die kwestie is na overleg tussen provincie, gemeente en onze stichting echter in wijsheid opgelost zodat het baggeren ongestoord door kon gaan. De voorbereiding van het baggeren heeft - met name door discussies over bodem- en waterverontreiniging - bijna drie jaar geduurd. De kennis bij ons bestuur van de milieuwetgeving en van de chemische samenstelling van licht verontreinigde bagger en van meet- en baggertechnieken is in die periode erg groot geworden. Dat had van ons niet gehoeven. De voorbereidingen hebben (ook) ons veel energie gekost.

Zeldzame wesp

Tijdens onderzoek in het park Bloeyendaal heeft de veldbioloog Rob Beenen twee soorten parasitaire wespen aangetroffen in Bloeyendaal. Door een specialist zijn deze herkend als *Aprostocetus celtidus* en *Aprostocetus suevius*. Beide soorten waren nog niet eerder in Nederland waargenomen. Verwanten van deze wespjes (nog kleiner dan een speldeknoop) worden met succes toegepast bij de biologische bestrijding van insecten die schadelijk zijn voor de land- en tuinbouw.

De ontdekking geschiedde bij toeval, want Beenen trof ze aan in eieren van het Sneeuwbalhaantje, een keversoort die leeft van o.a. de Gelderse Roos. De moeders van de wespjes hadden hun eitjes in de eitjes van de kevers gelegd. De larfjes van het wespje aten vervolgens de inhoud van de het kevereitje op. Bovenstaande "micro-biologie" is ontleend aan het blad "Interactie".

HOV Utrecht CS- de Uithof: Groen Links in de aanval!

Als extra bijlage bij het vorige bulletin ontvingen onze lezers informatie over de zgn. HOV-buslijn Utrecht CS- de Uithof). Dit viel bij donateurs en anderen - gezien de vele positieve reacties - in goede aarde. Slechts één negatieve reactie kwam tot ons, namelijk van Groen Links raadslid Robert Giesberts. Die verweet ons een groot aantal onjuistheden, terwijl de bedoelingen van het HOV toch zo goed zijn. De Groen Links-fractie heeft van ons een pittige brief terug gekregen. Ten eerste valt het met die onjuistheden reuze mee. Zo blijkt bv. dat het beperken van het aantal haltes langs het HOV-tracé wel degelijk juist is. Ook is er nauwelijks sprake van "tijdwinst" die de HOV-bus boekt t.o.v. de huidige bussen. Mede-Utrechter W. Spier wacht sinds 9 mei jl. op antwoord op een brief waarin aan de hand van busboekjes van GE-VU-Midnet is bewezen dat HOV niet sneller is dan het huidige buslijnnet. Raadslid Jansen (SP) heeft ze nu als vragen van een raadslid ingediend en hoopt ook op antwoorden.

Ten tweede heeft het college van B en W op 15 oktober jl. enkele bescheiden aanpassingen van de plannen gepresenteerd. Zo gaat de bus niet meer dwars door de provincietuin heen, maar hapt er "slechts" een klein stukje uit. Dat vindt Giesberts mooi, maar wij niet. Wie de met witte kruisen aangegeven bomen in de bocht Waterlinieweg/Pythagoraslaan beziet, begrijpt dat wellicht. Niks geen misverstand dus. Inmiddels is ons ruimte geboden voor overleg over een verdere aanpassing van de genoemde bocht.

Ten derde zouden wij ten onrechte gesuggereerd hebben dat de Biltstraat niet meer goed oversteekbaar is. In de plannen komt er een verhoogd tracé (ca. 6 cm; vergelijk de fietsstraat in de Burgemeester Reigerstraat). De busbak (verhoogd, beton, ondergrond losgewoeld tot 50-100 cm diep) is behalve bij de bestaande stoplichten niet oversteekbaar voor auto's. Die moeten dus flink omrijden (Slecht voor het milieu). Ook zijn aparte vrije banen zonder hekken er omheen overal elders levensgevaarlijk (Amstelveentram, Nieuwegeintram) omdat overstekende mensen op extra verkeersstromen moeten letten. Laat Groen Links bij het HOV vooral goed op zichzelf passen!

Ecologisch inventarisatieonderzoek toont waardevolle resultaten

Zoals ook eerder is gemeld, is door een aantal vrijwilligers onderzoek gedaan in een gebied in Maarschalkerweerd. Het gebied tussen Amelisweerd en het FC Utrecht Stadion zal worden aangepakt. Enkele sportterreinen komen vrij en de gemeentekwekerij wordt opgeheven. Voor je het weet valt ook dit overgangsgedebied naar Amelisweerd in handen van de de grote "versteners" voor wie groen bestaat uit "groen gras" langs een liefst zo hoog mogelijk kantoor. Om die reden is het belangrijk om na te gaan hoe waardevol het ecologische milieu in dit deelgebied van Maarschalkerweerd is. Ook in de raadscommissie is voor die aspecten de nodige aandacht gevraagd en wethouder Rijckenberg (Ruimtelijke Ordening) heeft toegezegd hierop attent te zijn.

Maar hoe meet je de waarde van de natuur? Daarvoor heeft de dienst Stadsontwikkeling (afdeling milieu) een methode ontwikkeld is die deels nog in een proefstadium verkeert. De feitelijke registratie van flora en fauna is echter veel verder gevorderd. Registratie in de computer(in aansluiting op andere geregistreerde gegevens) vindt ook al plaats. Landelijk bestaan daarvoor methoden en technieken. Met name de weging van die vondsten met andere factoren t.b.v. concreet beleid is moeilijker.

Voor concreet beleid helpt vooral de wil om een bepaalde koers te kiezen. Wij vinden het heel waardevol om aangrenzend aan Amelisweerd een stadspark aan te leggen op het terrein van de stadskwekerij en omgeving. Daardoor neemt de recreatiedruk op Amelisweerd af en kan dit ecologisch zeer waardevolle gebied beter worden beschermd. Tegelijkertijd kan het aan te leggen natuurpark (net als park Bloeyendael) een ecologisch waardevolle overgangszone zijn tussen stad en buitengebied.

Heeft u uw donatie over 1996 al overgemaakt aan de penningmeester? De minimum-donatie is f 15. Zonee, Bezorg ons geen extra werk als u nog niet heeft betaald en vul de toegestuurde girobetaalkaart alsnog snel in. Hartelijk dank namens onze penningmeester.

HOV en natuurpark Bloeyendael

Een vergadering van de raadscommissie voor Vervoer over het HOV op 13 november trok 33 insprekers die allen elk 3 minuten lang hebben geklaagd over dit prestigeproject. Ook was in de commissie van 26 september al gereageerd door vele organisaties. Ook wij waren aanwezig bij beide vergaderingen.

In de eerste plaats interesseert ons in hoge mate of ten behoeve van de ontsluiting van de bewoners van de Merkesstraat en Fort de Bilt een auto-ontsluiting door het hart van het park komt. Het lijkt erop dat dit dwaze idee van de baan is, maar er is nog geen oplossing gevonden voor het genoemde probleem, dus is niets echt zeker. In de tweede plaats is het de vraag of de historische tankwal langs de Waterlinieweg voor 1/3 deel moet worden afgegraven (u leest het goed!) t.b.v. een fietspad van 4 meter en een voetpad van 2 meter. Deze daad van cultuurbarbarij stuitte ook raadsleden tegen de borst en wethouder v.d. Steenhoven zegde toe te willen kijken naar een oplossing die de tankwal heel laat.

In de derde plaats is de vraag hoe de HOV-bus de Provincietuin doorkruist. Oorspronkelijk zou de buslijn door de vijver gaan, maar de provincie maakte bezwaar. Een iets ruimere bocht doet echter bijna alle bomen in de zuidwesthoek van de provincietuin sneuvelen. Bovendien is er een fietspad gepland tussen provinciekantoor en HOV-tracé. Aan dit nieuwe, sociaal onveilige fietspad is o.i. geen behoefte. Fietsers pakken naar de Uithof nu de route Offerhausweg/Archimedeslaan. De bocht voor HOV-bussen voorts nog wel wat ruimer. Voorts vroeg Groen Links-raadslid Giesberts aandacht voor een opwaardering van de fietstunnel Rembrandtkade (met mogelijk opgeven van een fietsoversteek van de Stolberglaan over de Waterlinieweg). Ook bij de provincietuin wil de wethouder zoeken naar een oplossing die de schade aan het groen beperkt. En maar wachten op een telefoontje van het HOV-bureau voor overleg over de allerallerallernieuwste detailtekeningen.

Nu nog afzien van dure bustunnels onder de Berekuil en onder de A 28 (Archimedeslaan) en er zijn weer tientallen miljoenen gulden over voor goed openbaar vervoer elders in de stad.